

Kylyçdarogly ýalňyşlygynyň şejeresi

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Kylyçdarogly ýalňyşlygynyň şejeresi KYLYÇDAROGLY ÝALŇYŞLYGYNÝŇ
ŞEJERESİ

Diňe pikiri ýok adamlar hapa sögünýär.

Saylawdan öň Kylyçdaroglyny öwüp arşa çykaranlar saýlawdan soň oňa sögünip başlady. Haýp. Hem aýyp.

Äsgermezlik, bideplik, gödeklik, sögünç iň erbet ýalňşlykdyr. Myş-myş, gybat, töhmet, myjabat tankyt bolup bilmez.

Ikitaraplaýyn çekişme diňe maglumat alyp-berişi esasynda bolmaly.

Gürrüsiz, Kylyçdarogly kandidaturasyny goýmak bilen birlikde kän-kän ýalňşlyklary goýberdi.

Gürrüsiz, Kylyçdarogly partiýasyny, on ýyl bări ýalňş syýasy pereuloga çekdi.

Eýyäm bir aýa golaý wagt bări elime galam alamok. Şuny pikir etdim:

Kylyçdaroglyna şeýlekin syýasy ýalňşlyklary goýberen sebäpler näme? Dúýplerde näme bar?

Kylyçdarogly hazır 74 ýaşynda...

1971-1999-njy ýyllarda döwletiň ierarhiki edaralarynda işledi.

Döwlet dissiplinasy astynda aýlyga ýasaýan hyzmat memurlygyny (gullukçylygyny) etdi.

«Memur» (işgär, gullukçy) sözi türk diline arap dilinden geçti. «Emr» sözünden gelip, emir berilen, emir astynda

işleýän kişi manysyny berýär.

Şahsy däl kada-kanunlara we iş prinsiplerine laýyklykda işleýän döwlet sistemasy «döredijiliği» ösdürip bilermi?

Şu kesgitlemäni ýazmaly bolýaryn:

Ýanyçarlygyň ýatyrylmagy bilen Osmanlyda býorokratiýa (stol hojaýynlary) we gullukçylyk mazaly täsirli orna geldi. Tanzimat («Üýtgedip gurmak») umuman alanda býrokratlaryň döwri hökmünde tanaldy. Halkdan üzñe şeýle «kelle» Osmanlyny çöküşlige äkitdi. Sowet Soýuzynyň dargamagynyň sebäbi-de býurokratizm (býurokratiýada dürli jogapkärli wezipeleri eýelän partiýanyň agzasy) nomenklatura dälmidi? Jikme-jikliklere girip durjak däl, meselämiz bu däl...

* * *

Otuz ýyllap döwlet ierarhiýasynda emir astynda işläñ gullukçy pensiýa ýaşynda syýasata girse, özem partiýanyň başlygy bolsa, munuň syýasata berjek effekti nähili bolar öýdýärsiňiz?

Gürrüsiz, bilýän zatlaryny, iş tejribesini, ukyp-başarnygyny partiýasyna berer.

Eýsem ençeme ýyllap ierarhiýa astynda işländigi üçin partiýasyny «döwlet edarasyna» öwrüp bilermi?

Saýlaw esasynda däl-de, buýruk bilen bellenen ýolbaşçylar üýşmegini emele getirermi?

Partiýada ýeke-täk ahyrky maksadyň wezipe-dereje eýelemek bolmagynyň we gözboýagçylygyň, daşky görnüşe üns bermegiň, haýal-ýagallygyň, ölçegsizligiň, geleňsizligiň, köpcülikleyín gatlaklardan we real dünýäden üzneligiň sebäbi şeýle býurokratik düşünje dälmى näme?

Munuň özi döwlet gurluşynyň kellesi...

Munuň özi köpcüligiň saýlap däl-de, buýruk bilen wezipä bellenenleriň emele getiren býurokratik oligarhiýa kellesidir... Düýpde şular ýaly zatlar ýatyr.

Partiýa agalyk edýän býurokratiýa demokratik pikirlileriň ganym duşmanydyr. Halkyň gatnaşygynyň öňuni bentläp, çağşaýyşlygy getiren könelsen güýjem şudur. JHP-de ýaranjaňlyk edibem, oňa-muňa ýallaklabam, daş-töweregine awuly diliňi pürkeniň bilenem bulary dogry-dürs ara alyp maslahatlaşyp bolmaz. Indi şeýle döwrüň soňlanmagy gerek...

Mesele diňe Kylyçdaroglynda däl, JHP çöküp barýar. Meselem döwre görä aýak basmagy maksat edinen partiýa hazır etno-şowinizm ýaly neoliberal dogmalara tarap togarlanýar...

* * *

Sözümiň başyna dolanyp geler bolsam:

Kylyçdaroglynyň «gullukçy kellesi» partiýada hiç hili öňe gidişlik döredip bilmedi. Partiýa emir-memur (başlyk-işgär) ierarhiýasyna bogulyp galdy. Her tapawutly ses boguldý, düşünje baýlygy göydüklesdirildi. İçerki düzgünnama partiýanyň taryhyndan hiç mahalam häzirkisi ýaly güýçli bolmandy.

Nämüçin şeýle boldy? Kylyçdaroglynyň gullukçylyk eden 70-nji, 80-nji, 90-njy ýyllaryň Türkiýesini gözüñiziň öňüne getiriň!

- Ynamsyzlygyň höküm süren döwrüdi...
- «Çöküşligiň dermany» diýip görkezilen neoliberalizmiň «ýoň bolan» döwrüdi...
- Çepçileriň harby döwlet agdarlyşyklary bilen agdarylyp, güýjünü ýitiren döwrüdi...

Şular ýaly uly ideologik öwrülişigi başdan geçiren, teoretiki tejribesi gowşak, syýasy tejribeden binesip Kylyçdaroglynyň partiýany şular ýaly derejede sag tarapa çekmeginé düşünmek kyn däl gerek? Meselem, köpçülikleýin gatlaklaryň syýasatdan kowlan döwründe «ýetişen» Kylyçdarogly buhgalterlik bilen syýasy inženerlik eden bolmagy geň galdyryjymy?

Soraglary köpeldibermeli.

Dünýäde neoliberalizmiň soltanlygy ýykylýar. Bu döwrün syýasatçylary-da ýekän-ýekän taryhyň čaňly sahypasyna gömülüär. Iň soňky gezek Gresiýada geçirilen saýlawlar muny görkezdi. Gatlaklaryň umyt bilen göz dikip oturany Çipras neoliberalizme boýun egip, cepden daşlaşyp, ýok boldy gitdi. Gezek sözde «sosialist» Makrona ýetdi. «Halkçy» Kylyçdaroglynyňam döwri geçdi.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 04.07.2023 ý. Publisistika